

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli den 11 Febr. 1880, kl. 3 e. m.

Betänkande, i anledning af väckt förslag om ändring i Kongl. Förordningen den 20 Juli 1861 angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Bevillnings-Utskottet remitterad motion (N:o 14) anför Herr *Olof Andersson*, ått de uti ofvannämnde förordning innefattade stadganden om skyldighet att till mantalskrifningen afgifva de uti förordningen närmare bestämda uppgifter vore, såsom vållande icke obetydlig tidsförlust, för jordbrukaren ganska betungande och derjemte obehöfliga, då den vid förrättningen närvarande pastor kunde lemna alla erforderliga uppgifter angående de mantalsskrifnes namn, födelseår, arbetsförmåga m. m., och alla förändringar i eganderätten till fast egendom blefve kunniga genom de kungörelser om skedd lagfart, som efter hvarje ting skulle uppläsas, hvarjemte föreskrift funnes, att mantalslängden skulle särskildt grauskas å kommunalstämma. Motiönären anser, att det för ändamålet vore tillräckligt, om den, som ville lemna upplysningar, t. ex. angående inträffade förändringar i eganderätten till fast egendom, som ej hunnit blifva bekanta genom förenämnda kungörelser, för sådant ändamål sjelfmant infunne sig vid mantalsskrifningen, och föreslår derföre, »att föreskrifterna om uppgifters aflemnande vid mantalsskrifningar måtte sålunda ändras, att det på landet finge bero på husbonden sjelf, om han ville lemna dylika uppgifter eller icke.»

Skyldigheten för husbönder att till mantalsskrifningen aflemna uppgifter angående sig och sitt husfolk är af gammalt datum. Redan i Kongl. Maj:ts instruktion för mantalskommissarierna i landsorterna af den

20 December 1693 stadgas i punkt. V mom. 3: »Sedan skole ock (vid skrifningarne) inställa sig alle husbönder eller värदार att låta anteckna sig och sitt folk, så vida icke något lagligt förfall är i vägen; hvilket om så skulle hända, måste de sända någon annan i deras ställe, som vet beskaffenheten och kan gifva derom all nödig underrättelse». Den dernäst utfärdade allmänna författning angående mantals- och skattskrifningarne, Kongl. förordningen den 30 September 1812, föreskrifver i § 4: »På den till mantals- och skattskrifning bestämda dagen skola alla inom socknen eller distriktet, som besitta, bruka eller förestå hemman, egendomar och lägenheter, å utsatt tid och ställe, sjelfve eller genom ombud, sig infinna samt till mantals- och skattskrifningen meddela, skriftligen författade, de till en hvar, enligt bilagorna N:o 2: A. B. C. D., lämpliga uppgifter, hvilka dock må af allmogon och mindre skrifkunnige muntligen göras»; och borde enligt de i nyssnämnda bilagor innefattade formulär uppgift meddelas angående de till husbondens familj hörande, i hans tjänst antagne eller å hans egor boende personer äfvensom angående innehafvande embete eller tjänst, egande eller arrenderade egendomar och lägenheter, verk och inrättningar inom skattskrifningsdistriktet. Så väl före som efter utfärdandet af 1812 års förordning finnas derjemte i de särskilda bevillningsförordningarne intagna vissa föreskrifter i afseende på mantals-skrifning. I Bevillningsförordningen af den 6 April 1858 — den sista, i hvilken dylika föreskrifter finnas meddelade — heter det sålunda, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad i föregående bevillningsförordningar från och med den under den 28 April 1810 utfärdade, varit stadgadt: »§ 42. 1:o. Alla husbönder, så i städerna som på landet, skola å den dag, som till mantals- och skattskrifning utsättes, aflemna de uppgifter, som i Konungens Befallningshafvandes derom utfärdade kungörelse föreskrifvas. 2:o. Dessa uppgifter, som tvefaldt författas, skola noga upptaga alla de personer, hvilka till hvars och ens hushåll höra, med utsättande af namn, ålder, mer eller mindre arbetsförmåga, bräcklighet o. s. v.; äfven skall bestämdt uttryckas personens embete, tjänst eller befattning, den rörelse, näring eller handtering han idkar, hans fastigheter, verk och inrättningar, äfvensom fartyg om fem svåra lästers dragtighet och derutöfver samt ändtligen de hos hvar och en boende hyresmän, eller andra, hvilka dessutom, för sig och sitt folk, äro pligtige att enahanda förteckningar och uppgifter aflemna. Dessutom åligger det handlande, handverkare, fabriks- och andre näringsidkare att uppföra namnen på de i och för deras näringsrörelse anstälde, utomhus boende, personer, jemte deras bostad; så ock egare af fartyg att uppgifva den person, som är antagen att föra detsamma. 3:o. Samma skyldighet

åligger ock förmyndare i afseende på sina myndlingar och dessas egendom, samt styresmän af bolag, verk och inrättningar, outredt sterbhus eller under konkurs varande bo, för den egendom, en hvar af dem förvaltar och vårdar. 4:o. Allnogen och mindre skrifkunnige invånare i städerna ega att muntligen meddela dessa uppgifter.»

Sedan Rikets Ständer i underdånig skrifvelse den 8 Mars 1858 anhållit om omarbetning af Bevillningsförordningen, och en för ändamålet tillsatt komité utarbetat särskilda förslag till ny bevillningsförordning och ny mantalsskrifningsförordning, utfärdades den 20 Juli 1861 den ännu gällande Kongl. förordningen angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande. Föreskrifterna om skyldighet att aflemna mantalsuppgifter innefattas i 6 § af nämnda förordning och äro af följande lydelse:

»1:o. Vid mantalsskrifningen skall hvar och en husbonde till för- och tillnamn, födelseår och dag uppgifva sig och alla dem, som till hans hushåll höra eller i hans tjänst äro anstälde eller som, boende på hans egor, äro i hans arbete antagna, eller ock inhyses der uppehålla sig, äfvensom deras hustrur och barn, hvarvid må anmälas, om någon är behäftad med kroppsslyte eller annan på arbetsförmågan inverkan bräcklighet. Han bör ock på enahanda sätt uppgifva alla andra personer, hvilka, inom mantalsskrifningsdistriktet boende, skola, i följd af aftal om biträde i hans rörelse eller yrke eller af annan anledning, hos honom mantalsskrifvas. Derjemte bör hvar och en meddela uppgift om den fasta egendom eller den eller de tjänstebefattningar, han inom distriktet innehar, samt den rörelse och näring eller det yrke, han der idkar. Det åligger dessutom handlande, fabriks-, handtverks- eller annan näringsidkare att tillika uppgifva de i och för hans rörelse eller näring anstälde, men hos honom icke mantalsskrifne handels- och fabriksbetjentes, gesällers och andra arbetares eller biträdandes namn och bostad. Alla dessa sistnämnda personer och i öfrigt en hvar, som icke hos annan mantalsskrifves, skall lika uppgiftsskyldighet i tillämpliga delar åligga.

2:o. Inom den församling eller det distrikt, hvarest fastighets-egare, näringsidkare eller tjensteinnehafvare är bosatt och bör vara mantalsskrifven, skall jemväl all hans å annan ort belägna egendom samt hans der idkade rörelse eller innehafde befattning uppgifvas; hvaremot uppgiften till mantalsskrifningen, der den skattskyldige väl har egendom eller drifver rörelse, men icke skall för sin person skattskrifvas, endast behöfver omfatta hans dervarande egendom, yrke eller rörelse samt den dertill hörande personalen.

3:o. Hvar och en, som eger eller förvaltar fast egendom, skall

dessutom meddela uppgift å alla derstädes boende personer, af hvilka, enligt denna § 1 mom., särskilda mantalsförteckningar skola lemnas. I stad bör tillika uppgifvas beloppet af den årliga hyra, som hvar och en hyresgäst erlägger; hvarjemte mantalsförteckningarne för de inom samma hus boende personer samlas och aflemnas af husets egare eller den, som dennes ställe företräder. Egare af utarrenderad eller uthyrd fastighet på landet skall jemväl uppgifva beloppet af det årliga arrendet eller hyran för den utarrenderade eller uthyrda egendomen.

4:o. Den, hos hvilken personer, tillhörande annat mantalsskrifningsdistrikt, uppehålla sig, då mantalsskrifningen förrättas, skall å sin mantalsförteckning uppgifva dessa personers namn och mantalsskrifningsort.

5:o. Egare af eller hufvudredare för fartyg skall, jemte uppgifvande af fartygets lästetal och byggnadsmateriel samt drifkraften af derå anbringad ångmaskin, vid mantalsskrifningen inom den ort, dit fartyget hörer, jemväl uppgifva skeppare eller befälhafvare samt, så vidt möjligt är, styrmän och maskinister å samma fartyg, äfvensom desses mantalsskrifningsort.

6:o. Hvad här blifvit stadgadt rörande fastighetsegare, näringsidkare och tjensteinnehafvare, gäller äfven för bolagsdirektioner samt styresmän eller förvaltare af verk och inrättningar, förmyndare, utredningsmän i sterbhus samt sysslomän i gäldbundet bo med flera, som vårda och förvalta annans egendom.

7:o. Ofvan stadgade mantalsförteckningar, för hvilka bifogade formulär (litt. a och b) blifvit fastställda, skola skriftligen aflemnas å det ställe, der mantalsskrifningen förrättas; dock må allmogen och mindre skrifkunniga personer vid förrättningstillfället muntligen meddela sina uppgifter.

8:o. När å mantalsförteckning upptagen person uppgifves vara å annan ort mantalsskrifven, skall sådant, om det fordras, behörigen styrkas.

9:o. Underlåter någon, utan anmaldt laga förfall, att vid mantalsskrifning meddela sådan uppgift, som här ofvan omförmäles, böte två riksdaler, och, derest sådan saknad uppgift honom genom häradsskrifvaren eller annan vederbörande tjensteman affordrats, men icke inom fjorton dagar derefter på angifvet ställe aflemnas, fyra riksdaler.

10:o. Den, som genom oriktig eller ofullständig uppgift föranleder, att någon skattskyldig varder ur mantalslängden utesluten eller undgår att till stadgade skattebidrag uppföras, skall böta två riksdaler och för gäldande af samma skattebidrag vara ansvarig.

11:o. Genom vederbörande chefs föranstaltande skall uppgift lemnas å kronans militär- och ordinarie arbetsmanskap i garnisonsorter.»

Förslag har å senare tider varit väckt om vidtagande i nyssberörda bestämmelser af ändringar, hvilka i viss mån komne att gå i den af motionären angifna riktning. Sedan nemligen Riksdagen i underdånig skrifvelse den 24 Mars 1871 anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes låta Kongl. förordningen om mantals- och skattskrifningars förrättande den 20 Juli 1861 undergå sådan omarbetning, att dess särskilda föreskrifter erhöles nödig klarhet och bestämdhet samt bragtes i öfverensstämmelse så väl sinsemellan som med de förordningen berörande stadganden i författningarna angående dels kommunalstyrelse dels ock allmänna bevillningen, och derefter till Riksdagen framlägga nådigt förslag till ny författning i ämnet, nedsattes af Kongl. Maj:t under den 21 December samma år en komité, hvilken den 7 December 1872 afgaf förslag till ny förordning om mantalsskrifningars förrättande med mera. I 3 § af nämnde författningsförslag stadgas: »Före mantalsskrifningen böra i församlingens husförhörslängd, i öfverensstämmelse med de för denna längds förande meddelade föreskrifter, fullständigt antecknas de efter senaste mantalsskrifning i afseende på församlingens medlemmar timade förändringar; och skola för detta ändamål de i § 4 omförmälda uppgifter årligen mellan den 1 November och mantalsskrifningsdagen aflemnas till pastor å tid och ort, som han eger för hela församlingen eller särskilda delar deraf utsätta och låta före den 15 Oktober i kyrkorna kungöra;» och meddelas derefter i § 4 föreskrifter om mantalsuppgifternas innehåll, i hufvudsak öfverensstämmande med de nu gällande. Detta ändringsförslag motiveras af komiterade sålunda: Mantalsskrifning vore ett slag af allmän folkräkning, åsyftande dels att tjena till ledning vid utkräfvandet af vissa medborgerliga förpligtelser, dels ock att utgöra vilkor för utöfningen af vissa medborgerliga rättigheter. I begge dessa hänseenden vore det för staten af vigt, att sådan folkräkning skedde, och att dess resultat bringades till den närmaste öfverensstämmelse med verkliga förhållandet, som vore möjlig att vinna. Ernåendet af ett sådant resultat betingades hufvudsakligen af den kontroll, som från det allmännas sida kunde egnas de uppgifter, hvilka af rikets invånare till mantalsskrifningen lemnades, och hvilka af hvarjehanda orsaker icke kunde påräknas blifva vare sig fullständiga eller i öfrigt fullt tillförlitliga. Kontrollen hade hittills vunnits derigenom att uppgifterna, så vidt de afsåge eganderätt till fastighet, jemförts med jorde- eller tomteboken och i vissa delar med domstolarnas lagfartsprotokoll, samt för så vidt de afsåge de i mantalslängden förekommande anteckningar om personernas namn, ålder och familjeställning, äfvensom i viss mån yrke och hemvist, med husförhörslängden. Denna af pastor inom hvarje församling i riket, med undantag

för städerna Stockholm och Göteborg, jemlikt föreskrifterna i 1686 års kyrkolag förda fortlöpande förteckning å församligens samtliga medlemmar hade således hittills utgjort den hufvudsakliga officiella källan för de personaluppgifter mantalslängden innehölle. I denna sin egen- skap hade ock husförhörslängden åtminstone i det väsentliga mot- svarat de anspråk, som vid densamma kunnat skäligen fästas. Den myndighet, som hade till uppgift att för rent statistiska ändamål be- arbeta det material, som funnes sammanfördt i husförhörslängderna och de öfriga kyrkoböcker, på hvilkas ordentliga förande husförhörsläng- dernas tillförlitlighet till stor del berodde, hade ofta varit i tillfälle att vitsorda den sakkunskap, det nit och den samvetsgrannhet, hvarmed rikets presterskap i allmänhet fullgjorde detta mödosamma åliggande. Och då dertill komme, att staten genom denna presterskapets medverkan utan någon kostnad vunne ett syftemål, för hvars befordrande man i främ- mande länder nödgades uppoffra betydande summor, kunde det vid när- mare öfvervägande knappast finnas mer än en mening derom, att den tid efter annan hos oss väckta frågan om civilståndsregistrationens öfver- flyttande från presterskapet till civil myndighet icke för det närvarande borde vinna något afseende. Då komitén sålunda ansett sig böra utan vidare undersökning af de olika sätt, på hvilka kontroll kunde utöfvas å de af enskilda personer till mantalsskrifningen lemnade uppgifter, utgå från den förutsättning, att denna kontroll fortfarande borde sökas i kyrko- böckerna, komme sålunda enligt komiténs förslag hädanefter som hittills mantalsskrifningens resultat i väsentlig mån att bero af husförhörslängdens beskaffenhet. Det tillkomme då komitén att tillse, huruvida de anord- ningar, som för närvarande vore vidtagna i afsigt att åt denna längd be- reda den största möjliga fullständighet, kunde anses fullt motsvara detta ändamål. Dessa anordningar vore, när man undantog de föreskrifter, som gälde för öfriga kyrkoböckers förande, och hvilkas granskning ko- mitén ansett falla utom området för sitt uppdrag, dels Kongl. Brevet den 28 Oktober 1812, hvarigenom en hvar husbonde eller den hans egendom förestode förpligtats att vid husförhören själf vara tillstådes eller ock i händelse af förfall ingifva förteckning på de i hans hus eller på egorna boende personer till namn, ålder, befattning och andra omständig- heter, dels ock stadgandet i gällande mantalsskrifningsförordning (§ 5 mom. 2) om skyldighet för en hvar till församlingen inflyttad person att inom viss kort tid efter inflyttningen förete prestebetyg från den försam- ling, hvarifrån han kommit. Då emellertid nödiga upplysningar i många fall icke kunnat vid husförhören vinnas, hade presterskapet, för att till mantalsskrifningen bringa sina husförhörslängder i ordning, mångenstädes

nödgats utlysa särskilda uppskrifningsförrättningar, vid hvilka församlingens medlemmar anmodats tillstådeskomma för att aflemna de för det afsedda ändamålet erforderliga uppgifter. Om denna praxis upphöjdes till lag, så att uppskrifningarna inför pastor blefve obligatoriska, och derjemte stadgades, att ej blott de flyttningsbetyg, hvilka nu tid efter annan, allt efter som flyttningar skedde, för pastor uppvisades, skulle senast vid uppskrifningen hållas honom tillhanda, utan äfven vid samma tillfälle de mantalsuppgifter, hvilka enligt nu gällande förordning tillställdes mantalskrifvaren, i stället aflemnades till pastor för att af honom användas vid husförhörslängdens komplettering, så borde derigenom utan tvifvel denna längds tillförlitlighet, så vidt på lagstiftningens väg kunde ske, blifva bestryggad. De skärpta föreskrifterna för församlingens invånare att med erforderliga uppgifter gå pastor till handa skulle ej obetydligt underlätta arbetet med längdens förande, medan å andra sidan det blefve för församlingsmedlemmarne sjelfve en fördel att i allmänhet kunna på engång och inför samma myndighet fullgöra de i afseende på kyrko- och mantalskrifning stadgade skyldigheter. På dessa grunder stödde sig komiténs förslag i §§ 3, 4 och 5, att mantalsuppgifter och flyttningsbetyg skulle å tid och ort, som pastor kort före hvarje mantalskrifning bestämde, till honom aflemnas, hvaremot nu gällande stadganden om företeende af prestbevis genast efter inflyttning samt om aflemnande af särskilda uppgifter vid mantalskrifningen blifvit af komitén utelemnade.

Öfver det af komitén utarbetade förslag till mantalskrifningsförordning infordrades underdåniga utlåtanden af Kammarrätten samt Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande. Uti sitt den 11 December 1873 afgifna utlåtande yttrar Kammarrätten, i fråga om de af komiterade förslagna förändringarne i afseende å tid och ställe för mantalsuppgifternas aflemnande, följande:

»För vinnande af en tillförlitlig kontroll i ett eller annat hänseende erfordras väl i allmänhet såsom hufvudvilkor, att man söker uppnå ett och samma resultat på särskilda vägar eller genom särskilda sinsemellan olika förfaringssätt.

För närvarande kontrolleras anteckningarne i mantalslängden, hvilka hufvudsakligen skola grundas på de muntligen och skriftligen aflemnade mantalsuppgifterna, bland annat, dels i allmänhet derigenom, att, då hvarje husbonde har åliggande att vid förrättningen aflemna nämnda uppgifter samt i följd häraf ett ej ringa antal om förhållandena i orten kunnige personer äro vid förrättningen närvarande, förrättningsmannen utaf flera eller färre bland dessa vanligen kan erhålla de upplysningar, som för mantalsuppgifternas berigtigande i ett eller annat hänseende må er-

fordras, dels, derjemte, och hvad särskildt rörer personalförhållandena, genom jemförelse med husförhörslängden, hvilken af pastor föres, på grund af de uppgifter och meddelanden, som, enligt gällande föreskrifter, vid husförhören och vid andra tillfällen skola till honom lemnas, äfvensom af den kännedom, pastor vid beröringen i öfrigt med församlingsmedlemmarne om dem vunnit.

Nu erkänna komiterade, att de uppgifter om åtskilliga förhållanden, hvilka skola för mantalsskrifning meddelas och i mantalslängden antecknas, fortfarande böra genom jemförelse med husförhörslängden kontrolleras, men föreslå samtidigt, att mantalsuppgifterna skola före mantalsskrifningen aflemnas till pastor, på det denne må kunna i husförhörslängden anteckna de efter senaste mantalsskrifningen i afseende å församlingens medlemmar timade förändringar; och då härjemte föreskrifterna uti 1861 års förordning om skyldighet för personer, som till församlingen inflyttat, att inom viss kort tid hos pastor anmäla inflyttningen, blifvit uteslutne, samt nödvändigheten för pastor att, på sätt nu eger rum, så väl vid husförhören som vid andra tillfällen, söka förskaffa sig de för husförhörslängdens fullständigande behöflige upplysningarne upphör med skyldigheten för vederbörande att till honom före mantalsskrifningen aflemna, bland annat, alla för husförhörslängdens fullständigande nödige uppgifter, blir påtagligen följderna af komiterades förslag i nu ifrågakommande hänseende den, att husförhörslängden kommer att i därför erforderliga delar hufvudsakligen utgöra en afskrift af mantalsuppgifterna, samt mantalslängden i sin ordning i afseende å personalförhållanden äfven en afskrift af samma mantalsuppgifter, derest ej den bekvämare utvägen väljes, att mantalslängden afskrifves i erforderliga delar från husförhörslängden; och att vid sådant förhållande någon egentlig kontroll för mantalslängden icke läter vara att hemta från en sålunda tillkommen husförhörslängd, torde svårligen kunna förnekas; likasom lätteligen läter inses, att, då, enligt komiterades förslag, vid sjelfva förrättningen endast ett ringa fåtal af ortens invånare kommer att närvara, förrättningsmannen i väsentlig mån beröfvas det tillfälle, hvilket, enligt hvad ofvan blifvit antydt, han nu eger att af personer bland den vid förrättningen församlade menigheten erhålla behöfliga upplysningar i åtskilliga hänseenden.

Om, på sätt komiterade uppgifva, presterskapet mångenstädes ej hafva sina husförhörslängder i ordning, läter rättelse af detta missförhållande böra sökas på helt annan väg än den, komiterade föreslagit, och då, enligt nu gällande stadganden, pastor såväl vid mantalsskrifningen som vid mantalslängdens justering har tillfälle att om mantalslängden och mantalsuppgifterna taga kännedom, står ju redan för närvarande honom

öppet att från nämnde längd och uppgifter hemta de deraf framgående upplysningar, af hvilka han för fullständigande och kontroll af sin husförhörslängd må vara i behof.

Förslaget torde visserligen verka derhän, dels att pastors besvär med husförhörslängdens upprättande möjligen något förminskas, dels ock att den nu i afseende å personalförhållandet vanligen förefallande större eller mindre skiljaktighet emellan en församlings mantals- och husförhörslängd sannolikt kommer att minskas eller kanske alldeles upphöra; men, om än sådan påföljd må medföra lättnad vid arbete för statistiska ändamål, är den likväl ur synpunkten af de synnerligen viktiga syftemål, hvilka med mantalsskrifningen afses, af underordnad värde; och bör ur sistberörde synpunkt alldeles uppgifvas, om vinnandet deraf, på sätt genom förslagens godkännande komme att inträffa, medför väsentlig minskning uti nuvarande kontroller öfver mantalslängden samt i följd häraf jemväl uti samma längds tillförlitlighet.

För bedömande af förslaget i förevarande delar tillåter sig Kamrarrätten vidare framhålla:

att det för presterskapets egentliga kallelse främmande bestyret med mantalsskrifningen i väsentlig mån komme att öfverflyttas från mantalsskrifningsförrättaren på pastor, hvilken i följd häraf och då, på sätt förut är antydt, mantalslängden påtagligen blefve hufvudsakligen en afskrift af den utaf pastor förda husförhörslängden, komme att på mantalsskrifningen utöfva ett synnerligt inflytande;

att en sådan öfverflyttning, för hvilken ur synpunkten af mantalsskrifningsförrättningens ändamål något giltigt skäl icke blifvit andraget, desto mindre synes lämplig, som dels utaf pastor, hvars utbildning i allmänhet lär afse de presterliga göromålen, icke skäligen kan begäras det intresse och de insigter, hvilka för fullgörande af den å honom öfverlåtna delen af mantalsskrifningsförrättningen erfordras, dels den hos vederbörande presterskap, enligt hvad erfarenheten under handläggning af fattigvårdsmål ej sällan gifvit vid handen, förekommande och af omsorg om församlingens fördel i afseende å fattigvård förklarliga benägenhet, såväl att vägra emottagande af inflyttningsbetyg, som att, utan derom framställd begäran, meddela betyg om utflyttning, torde kunna föranleda dertill, att personer mer eller mindre obehörigt antingen uteslutas från eller icke upptagas uti husförhørs- och mantalslängd;

att, ehuru den efter Kamrarrättens mening, ovedersägligen rigtiga åsigt, att presterskapet bör lemnas tillfälle att i möjligaste mån uteslutande egna sin verksamhet åt sitt viktiga kall, numera torde vunnit allmänt erkännande, i följd hvaraf äfven presterskapet tid efter annan

befriats från detsamma förut tillhörande, för dess egentliga kall främmande bestyr (såsom ordförandebefattning i sockenstämma, åliggande att vara ledamot i beredningskomité m. m.) komiterades förslag går uti denna åsigt alldeles motsatt och för den presterliga befattningens samvetsgranna utöfning särdeles menlig rigtning; samt

att pastor tvifvelsutän inom flera större församlingar icke inom den derfor föreslagna tiden kan medhinna att, jemte ombesörjande af hvad honom i öfrigt åligger, emottaga mantalsuppgifter och flyttningsbetyg samt verkställa deraf föranledda anteckningar i husförhörslängd och öfriga kyrkoböcker, än mindre att granska och kontrollera uppgifternas rigtighet.

Ehuru ännu ytterligare åtskilliga, mer eller mindre viktiga, från komiterades förslag i detta hänseende härflytande olägenheter kunna andragas, anser Kamarrätten likväl hvad nu blifvit anfördt innefatta tillräcklig grund för Kamarrätten att på det kraftigaste afstyrka antagandet af komiterades ifrågavarande uti § 3 framställda förslag och öfriga deraf föranledda, i förslaget intagna stadganden; och böra, enligt Kamarrättens mening, de i 1861 års förordning under §§ 5 och 6 med flera ställen förekommande bestämmelserna i afseende å mantalsuppgifternas aflemnande samt de åligganden, som för husförhörslängdens fullständigande tillhöra såväl pastor som en hvar i öfrigt, i hufvudsakligen oförändradt skick bibehållas.»

Efter det Kongl. Maj:st den 16 Juni 1874 anbefalt den så kallade landtstatskomitén att inkomma med underdånigt yttrande i anledning af mantalsskrifningskomiténs författningsförslag och Kamarrättens deröfver meddelade utlåtande, afgaf förstbemälde komité med betänkande den 13 Oktober 1875 fullständigt förslag till ny mantalsskrifningsförordning. I afseende på nu förevarande fråga yttra komiterade, att, med bibehållande af nu gällande bestämmelser, som åsyftade att bereda pastor tillfälle att under loppet af året fullständiga husförhörslängden, allt efter som inflyttingarne egde rum, hade komiterade tillika upptagit mantalsskrifningskomiténs förslag att mantalsuppgifterna borde före mantalsskrifningen aflemnas till pastor, på det att husförhörslängden därförinnan måtte vinna ytterligare fullständighet och tillförlitlighet samt i möjligaste mätte komma att öfverensstämma med mantalslängden. Då husförhörslängden sålunda komme att föras i enahanda ordning som hittills, och icke, såsom följden kunde anses blifva af mantalsskrifningskomiténs förslag i denna del, utslutande grundas på mantalsuppgifterna, ansåge komiterade giltigheten af Kamarrättens emot det föreslagna sättet för uppgifternas aflemnande framställda anmärkningar upphöra. I enlighet härmed stadgas i § 8 mom. 1 af

landtstatskomiténs förslag: »För fullständigandet af anteckningarne i husförhörslängden böra de mantalssuppgifter, som föreskrivas i §§ 10, 11 och 12, före hvarje mantalsskrifning inom kommunen vara tillgängliga för pastor och för sådant ändamål årligen emellan den 31 Oktober och mantalsskrifningsdagen till honom aflemnas eller insändas i enlighet med de föreskrifter, i afseende på områden samt tider och aflemningsställen, som pastor meddelar och låter före den 15 i nämnda månad i kyrkorna kungöra; börande dessa uppgifter, ordnade efter husförhörslängden, sedermera vid mantalsskrifningsförrättningen af pastor eller den, hans ställe dervid företräder, till förrättningsmannen öfverlemnas».

Öfver landtstatskomiténs förslag till mantalsskrifningsförordning infordrades den 24 Maj 1877 Kammarrättens underdåniga utlåtande; men har detta utlåtande ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

Af den sålunda meddelade redogörelsen för de i anledning af Riksdagens underdåniga skrifvelse den 24 Mars 1871 vidtagna åtgärder framgår, så väl att frågan om omarbetning af mantalsskrifningsförordningen ännu är under behandling af vederbörande myndigheter, som ock att, beträffande särskildt den viktiga frågan om sättet för mantalssuppgifternas aflemnande, väsentliga meningsskiljaktigheter varit rådande mellan de båda komitéer och det embetsverk, som haft att i saken sig yttra. Vid sådant förhållande torde, enligt Utskottets mening, det slutliga resultatet af den utaf Riksdagen begärda utredning böra afvaktas, innan något beslut om ändring af de i sistberörda hänseende gällande bestämmelser af Riksdagen fattas; och anser sig Utskottet tillika böra erinra, att, då nu gällande mantalsskrifningsförordning, som allenast föreskrifver, att mantalssuppgifterna skola vid mantalsskrifningen *aflemnas*, således icke ovilkorligen fordrar personlig inställelse af den uppgiftsskyldige, men deremot tillåter allnogen och mindre skrifkunnige, såsom en rättighet, att muntligen meddela sina uppgifter, förordningen dermed synes hafva medgifvit all den lättnad i afseende på sättet för uppgifternas aflemnande, som varit förenlig med den i förordningen antagna grundsats om uppgifternas afgifvande vid sjelfva mantalsskrifningsförrättningen.

Utskottet anser sig därför böra hemställa,

att den ifrågavarande motionen icke för närvarande måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 Februari 1880.

På Utskottets vägnar:

A. H. FOCK.